

P A S T O R A L E L A
Î N V I E R E A D O M N U L U I 2 0 1 4

† NICOLAE

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOP AL TIMIȘOAREI
ȘI MITROPOLIT AI BANATULUI

***Iubitului cler, cinului monahal, dreptcredincioșilor creștini și creștine
har, milă și pace de la Dumnezeu-Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos!***

Cinstiți credincioși și credincioase,

Sărbătoarea sfântă a Învierii Domnului nostru Iisus Hristos, care întrece în măreție toate celelalte sărbători, își revarsă din nou, peste noi toți și peste întreaga creație, razele de lumină, de har, de binecuvântare și de speranță încălzindu-ne sufletul și trupul și ne ajută să înțelegem că moartea a fost pe veci biruită, iar viața ne-a fost dăruită tuturor.

În noaptea tainia Învierii suntem chemați să ne apropiem, cu emoție, cu frică și cutremur, în dangăt de clopote și sunet de toacă, pentru a lua lumina sfântă și pentru a-L întâmpina „pe Soarele cel mai înainte de soare” așa cum L-au întâmpinat, „căutându-L ca pe o zi, mironosițele femei”, venite dis de dimineață la mormântul de viațffăcător. Miile de credincioși cu lumânări aprinse rostesc, din adâncul sufletului, salutul pascal „Hristos a Înviat”. Noaptea întunecoasă este inundată de lumină, umbra tristă a morții este înlăturată, „Răsăritul răsăriturilor stăpânește întreg universul, strălucind cu neapropiata lumină a Învierii”. „Acum toate s-au umplut de lumină – se aude din strana bisericii – și cerul și pământul și cele de dedesubt.” Așadar Paștile pot fi numite pe bună dreptate, „sărbătoarea luminii”, pentru călumina a răsărit nouă prin Hristos Domnul din întunericul mormântului. Astfel lumina face parte din opera de mântuire a lumii, Hristos Domnul înviat din morți devenind „lumina neamurilor”¹ care „luminează pe tot omul care vine în lume”².

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Învieria Domnului „a treia zi după Scripturi”, este descrisă de toți cei patru evangheliști, care L-au văzut pe Iisus înviat din morți și au devenit mărturisitori

¹ Isaia 42, 6

² Ioan 1, 9

și propovăduitori ai acestei minuni. Relatările evanghelice sunt foarte importante, întrucât provin de la martori direcți ai minunii prin care a fost biruită moartea și viața a fost dăruită tuturor oamenilor. În acest sens, Sfântul Apostol Petru, adresându-se mulțimilor adunate la Ierusalim, cu prilejul sărbătorii Cincizecimii, când s-a pogorât Duhul Sfânt peste Sfinții Apostoli, spunea că „Dumnezeu a înviat pe acest Iisus, Căruia noi toți suntem martori”³.

Spre pildă, Sfinții Evangheliști Luca, Ioan și Marcu relatează că „Maria Magdalena și Ioana și Maria lui Iacov și celelalte împreună cu ele”⁴, au venit la Mormântul lui Iisus „în prima zi de după sâmbătă (Duminica), foarte de dimineață”, „fiind încă întuneric”, au „văzut piatra ridicată de pe mormânt”⁵ și „intrând, nu au găsit trupul Domnului Iisus”⁶. În timp ce se întrebau nedumerite asupra celor întâmplate „iată doi bărbați au stat înaintea lor, în veșminte strălucitoare”, care le-au întreat: „Căutați pe Iisus Nazarineanul, Cel răstignit? A înviat! Nu este aici. Iată locul unde L-au pus”⁷. Evangheliștii Luca și Ioan mai subliniază un aspect important și anume că Apostolul Petru „și celălalt ucenic pe care-l iubea Iisus” (Apostolul Ioan) au alergat la mormânt, au intrat înăuntru și au văzut „giulgiurile puse jos... , iar mahrama, care fusese pe capul Lui, nu era pusă împreună”⁸. Cum au putut vedea cei doi ucenici giulgiurile și mahrama, „fiind încă întuneric”, s-au întreat Părinții Bisericii, pentru ca tot ei să ne ofere răspunsul. Astfel, Sfântul Grigorie al Nisei, în cunoscuta lucrare „Despre Învierea Domnului nostru Iisus Hristos”, scrie că toți cei ce l-au urmat pe Apostolul Petru în acea noapte au crezut în Înviere, deoarece Mormântul lui Hristos se umpluse de lumină care era și vizibilă și imaterială: „Toți cei care erau cu Petru – spune atât de frumos Sfântul Părinte – au văzut și au crezut, deoarece Mormântul era plin de Lumină. Deși era noapte, au văzut înăuntru Mormântului în două chipuri; și cu simțurile și duhovnicește”. Existența acestei Lumini cerești este susținută și de către Sfântul Ioan Damaschin care spune explicit că Lumina ce a strălucit în Mormântul lui Hristos, în acea noapte de Înviere, a fost Lumina necreată a lui Dumnezeu Creatorul, Lumina taborică văzută de Apostolii Petru, Iacov și Ioan, la Schimbarea Domnului la Față. Această „Lumină din cer, ca de fulger, l-a învăluit deodată” pe Saul din Tars pe drumul Damascului⁹ și l-a transformat din prigonitor al creștinilor în apostol al Domnului. Prin această strălucitoare și Sfântă Lumină sărbătoarea Paștilor devine un praznic al Luminii lui Dumnezeu, Cel în Treime necreat și preamărit, al Luminii care luminează sufletul și mintea noastră, ca să trăim în

³ Faptele Apostolilor 2, 32

⁴ Luca 24, 10

⁵ Ioan 20, 1

⁶ Luca 24, 3

⁷ Marcu 16, 6

⁸ Ioan 20, 5-8

⁹ Faptele Apostolilor 9, 3

Lumină, să fim fii ai Luminii, să avem Lumina Învierii Mântuitorului întru noi, pentru că El este chezașia și izvorul mântuirii noastre.

Dreptmăritori creștini și creștine,

După Răstignire și Moarte, Hristos Domnul s-a pogorât la iad ca să ducă celor adormiți vestea Învierii Sale și să-i ridice pe toți cei „căzuți din veac”. El s-a pogorât însă ca un Biruitor și un Împărat în împărăția întunecoasă a morții, ca să o lumineze cu Lumina Învierii Sale, să „calce cu moartea pe moarte” și, astfel să desființeze propria noastră moarte. După petrecerea a trei zile în iad, Iisus se întoarce în mormântul cel nou al Golgotei, îmbrăcat întru slavă și înveșmântat întru Lumina de o negrăită măreție și strălucire. Trupul Său transfigurat devine o făclie ce arde cu putere, străbate lespeda grea de piatră a Mormântului și Învierea Sa se realizează printr-o explozie de Lumină necreată, care luminează toată făptura și întreg universul.

Această lumină a Învierii se revarsă neîncetat, de două mii de ani, în fiecare Sâmbătă a Paștilor peste Sfântul Mormânt al Domnului din Ierusalim, când Dumnezeu îngăduie să fie văzută nu numai de cei desăvârșiți ci și de cei nedesăvârșiți, ba chiar și de către necredincioși, cu scopul de a-i povățui la mântuire. Învierea Domnului este, prin urmare, o sărbătoare a Luminii, o minune mai presus decât toate minunile, la care suntem chemați cu toții, pentru că împreună cu Hristos înviază și renaște întreaga umanitate. În sensul acesta înțelegem cuvintele Sfântului Apostol Pavel adresate creștinilor din Corint: „Dar acum Hristos a înviat din morți, fiind începătură (a Învierii) celor adormiți ... Că precum în Adam toți mor, așa și în Hristos toți vor învia”¹⁰.

Prin Învierea Sa, Hristos Domnul ne cheamă, așadar, la renaștere duhovnicească, la redobândirea sfințeniei și a nevinovăției primite la Botez, la lumina pascală ce urmează după vremea de întristare, de pocăință și de post, de luptă cu păcatul. Chemarea liturgică „Veniți de luați lumină”, este un îndemn pentru toți creștinii de a deveni „fii ai luminii”, de a trăi în bucuria învățaturii Domnului nostru Iisus și de a lupta împotriva tuturor tendințelor de respingere a adevărilor evanghelice mântuitoare. Astăzi se vorbește și se scrie tot mai mult că societatea contemporană trece printr-o stare profundă de criză spirituală care accentuează și favorizează îndepărtarea oamenilor de valorile religioase și morale, ce au devenit, cel puțin în unele părți ale lumii, elemente pur opționale. Datorită acestei stări de fapt, teologii avertizează că există riscul de a ajunge într-o societate dominată de neopăgânism, o societate ce cultivă relativismul doctrinal de genul „toate religiile sunt bune”. De aici și până la întoarcerea în lumea întunecată a superstițiilor, a practicilor oculte și a curentelor pseudoștiințifice, drumul nu este foarte lung. De aceea, în calitate de creștini, avem misiunea de a nu uita că prin Învierea Fiului lui Dumnezeu am fost eliberați

¹⁰ I Corinteni 15, 20-22

pentru totdeauna din legăturile păcatului, ale întunericului și ale morții, Paștile sfinte fiind piatra de temelie a credinței noastre, sărbătoarea adevărului și a luminii necreate care strălucește în veci peste tot universul și peste toate ființele, mai mult decât soarele, luna și stelele.

Cu aceste gânduri și simțăminte vă îndemn pe toți, „să ne curățim simțurile”, să alungăm din mintea și din sufletul nostru întunericul răutății, al egoismului și al plăcerilor deșarte, pentru a deveni fii ai Luminii, să credem din tot sufletul și din tot cugetul nostru în Hristos Domnul înviat din morți, ca început al învierii noastre, pentru că, așa cum scria un Sfânt Părinte al Bisericii, „El este iertarea, El este Paștile nostru, Paștile mântuirii noastre, El este viața, învierea, lumina și mântuirea noastră!”.

Dorindu-Vă tuturor sărbători binecuvântate cu pace, sănătate și întru toate bună sporire, Vă întâmpin ca sfintele femei mironosițe pe Sfinții Apostoli cu salutul creștinesc: „Hristos a înviat!”.

Al vostru, al tuturor, de tot binele voitor,

† **Nicolae**
Arhiepiscop și Mitropolit

† TIMOTEI

DIN MILA LUI DUMNEZEU ARHIEPISCOPAL EPARHIEI ARADULUI

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu Tatăl și de la Domnul nostru Iisus Hristos

Cinstiți credincioși și credincioase,

HRISTOS A ÎNVIAT!

Astăzi e o zi mare de prăznuire, nu a unui praznic doar, ci a Praznicelor, cum zicem după cântarea bisericească[1]. În legătură cu alte sărbători are și o pregătire deosebită. Toată perioada Triodului, una din cele trei ale anului bisericesc, cu o durată de zece săptămâni, cuprinzând și Sfântul și Marele Post, și care s-a încheiat în ajunul Paștilor, a fost una de nevoiță pentru dobândirea bucuriei de acum. Mai mult încă, am simțit mereu măreția sărbătorii așteptate să o ajungem. Participarea la atmosfera cuprinzătoare a slujbelor sfinte se încununează cu aceea a comuniunii întregii obști ortodoxe, așa cum din vremea apostolică se făcea prin mesele iubirii sau agape[2] spre pecetluirea virtuților câștigate pentru apropierea de Dumnezeu și întreaga creație care prin harul Său pururea se înnoiește. În această realitate sărbătorim mereu Învierea și fiecare duminică este un prilej de împărtășire din cele arătate. Mesele creștine urmăreau și oglindeau realizarea concretă a comuniunii sfinte împlinite cu precădere prin Sfânta Liturghie, cu săvârșirea Sfintei Euharistii, adică de mulțumire, pentru împreuna mărturisire a darului sfânt mântuitor pentru toți cei care se împărtășeau. În lumea veche, mesele sub toate formele, adică cele obișnuite de amiază și seara, apoi la boteze, nunți și înmormântări sau comemorări, aniversări, petreceri cu diferite prilejuri, strângeau pe cei apropiați din familii sau obștii spre a împărtăși tristețea sau bucuria și, totodată, a adopta cele de cuviință pentru viața de toate zilele, spre folosul tuturor. Praznicele erau însoțite de astfel de ospete, numire legată de oaspeți, care la rândul lor, aduceau după bunăvoință partea ce se cuvenea, pusă în comun spre împlinirea unei tradiții de omenie. Mai mult ca la alte praznice, acum la încheierea postului și ca început al rodirii pământului, se binecuvântau prinoasele de carne, brânză, ouă, poame și altele după slujba Învierii, toate simbolizând ospățul ce întrece semnificația materială, arătând pe cea spirituală. În vechime, la diferite comunități omenești mesele primeau și un caracter sacrificial, jertfele de animale sau din lumea vegetală înlocuind pe cele umane și care reprezentau răscumpărarea vieții însăși din stricăciune pentru nemurire. Consumarea integrală sau parțială a jertfei nutrea convingerea dobândirii însușirilor acesteia,

spre câștigarea unor virtuți care să asigure desăvârșirea.[3] Aspectul spiritual având întâietatea, s-a impus mereu. Din istoria biblică, jertfa mielului pascal este grăitoare pentru ce a însemnat eliberarea poporului din robia vrăjmașului văzut și nevăzut.[4] Adevărata răsplătire a virtuții își are icoana în șederea "la masă cu Avraam, cu Isaac și cu Iacob în împărăția cerurilor."[5] Este și aceea a ospățului ceresc.

Iubiți frați și surori în Hristos Domnul,

Privind acum prin prisma celor arătate viața Domnului nostru Iisus Hristos, înțelegem că pentru a apropia de lucrarea mântuitoare cât mai mulți sinceri năzuitori, Însuși a luat parte la mese în casele fariseilor și vameșilor și, desigur, a multor altora, de fiecare dată făcând ca în locul hranei materiale să fie preferată cea spirituală, după dreptarul cumpătării[6]. A adus în pilde rostul ospetelor ca prefigurare a ospățului Împărăției. Așa se tâlcuiește și parabola nunții fiului de împărat, a omului care a făcut cină,[7] cu învățătura desprinsă din următorul text evanghelic: "Când faci un ospăț, cheamă pe săraci, pe neputincioși, pe șchiopi, pe orbi. Și fericit vei fi că nu pot să-ți răsplătească. Căci ți se va răsplăti la învierea dreptilor. Și auzind acestea, unul dintre cei ce ședeau la masă I-a zis: Fericit este cel ce va prânzi în Împărăția lui Dumnezeu"[8]. Mântuitorul Însuși a lăsat testamentul întregii Sale misiuni la Cina cea de Taină, instituind Taina Jertfei pentru lume, luând pâinea și vinul, zicând: "Acesta este Trupul Meu care se dă pentru voi; ... și acest pahar este Legea cea nouă întru Sângele Meu, care se varsă pentru voi..."[9]. Odată cu slăvita Sa înviere, ca dovadă că Iisus Hristos, "ieri și azi și în veci este același" – după cuvântul apostolului[10], a luat masa înconjurat de ucenicii îngrijorați, în foisorul Cinei dinaintea jertfirii, apoi în cămara de la Emaus și pe țărmul Mării Tiberiadei,[11] făcându-se cunoscut la frângerea pâinii. Așa vor face de-a lungul secolelor și în același fel toți cei ce trăiesc realitatea prin harul Sfântului Duh, în "Biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și temelie a adevărului"[12]. Nu se înregistrează doar un memorial simbolic, ci realitatea vie a Bisericii, de la începutul ei până în veacul ce va să fie, cum mărturisim în Crezul Ortodoxiei. Dacă Domnul este prezent precum s-a făgăduit și acolo unde sunt doi sau trei, adunați în numele Său, cu atât mai mult e unde toți sunt în jurul mesei Sfintei Euharistii, adică a mulțumirii pentru "slava cea mare", cum cântă slujba de la Răsăritul Soarelui Celui de Sus și Neapus[13]. Psalmistul întregeste cadrul prin stihurile: "Fiii tăi, ca niște vlăstare tinere de măslin, împrejurul mesei tale. Iată, așa se va binecuvânta omul cel ce se teme de Domnul... Gustați și vedeți că e bun Domnul; fericit bărbatul care nădăjduiește în El"[14]. Imnul ales al slujbei din Paresimi lămurește cele arătate astfel: "Din ospățul Stăpânului și din masa cea nemuritoare, veniți credincioșilor la loc înalt, cu gânduri înalte

să ne îndulcim, pe Cuvântul Cel preaînalt din cuvântul Lui cunoscându-L, pe care Îl slăvim”; sau altul: ”Zis-a ucenicilor Cuvântul, în taină învățându-i: mergeți în loc înalt, unde gândul se întărește, de gătiți Paștile prin cuvântul adevărului cel fără de aluat și întărirea harului să o măriți”[15]. De adaos, ca lămurire la toate cele arătate și imnul slujbei de praznic: ”Veniți să bem băutură nouă, nu din piatră stearpă făcută cu minuni, ci din izvorul nesticăciunii, cel izvorât din mormântul lui Hristos, întru Care ne întărim”[16]. În contextul de referință, unul dintre Sfinții Bisericii întreabă, dând și răspunsul: ”Și ce este ospățul? Împărăția cerurilor pe care a pregătit-o celor invitați, potrivit hotărârii Lui de la întemeierea lumii”[17]. Același precizează: ”Și mâncând atotneprihănitul Lui trup, adică dumnezeieștile Taine, ne facem cu adevărat în chip deplin contrupești și înrudiți cu El, cum spune și dumnezeiescul Pavel: *Suntem os din oasele Lui și carne din carnea Lui*; sau iarăși: *Din plinătatea dumnezeirii Lui toți am luat și har peste har*. Ajunși astfel ne facem asemenea după har iubitorului de oameni Dumnezeu și Stăpânului nostru, restabiliți și reînnoiți cu sufletul; și suntem făcuți nesticăcioși și ca înviați din morți. Căci văzându-L pe Cel ce a binevoit să se facă asemenea nouă și fiind văzuți de El, ne-am învrednicit să ne facem asemenea Lui așa cum se întâmplă cu cineva care vede de departe fața prietenului și vorbește cu el și i se adresează și aude glasul lui”[18]. În tâlcuirea celor spuse, Părintele Dumitru Stăniloae afirmă: ”Privind mereu la Hristos și Hristos privind mereu la el și aflându-se într-o convorbire continuă, omul devine tot mai asemenea lui Hristos, căci imită chipul Lui, își însușește modul Lui de a fi și de a gândi. Iar prin aceasta i se transmite omului puterea spirituală însăși a lui Hristos”[19]. Pentru această împlinire este de trebuință neîncetată strădanie în despovarea de patimi, păcate sau greșeli și alte rele asemenea lor. Cercetarea amănunțită a cugetului cu voință hotărâtă de îndreptare și pășire pe calea binelui e potrivită a se face sub purtarea de grijă a preotului duhovnic, după rânduiala Bisericii prin Taina Spovedaniei sau Mărturisirii. Fără harul lui Dumnezeu, încredințarea despre iertarea dorită nu e cu putință, oricâtă îmbunătățire sufletească ar fi dobândit cineva. Dezlegarea păcatelor și curăția sufletească prin Mărturisire deschide ușa spre Sfânta Împărtășanie sau Ospățul Stăpânului.

Dreptmăritori creștini și creștine,

De sărbătoarea Sfințelor Paști credincioșii găsesc și prilejul arătării grijii față de Sfintele Taine la care s-a făcut trimitere. Ori, se știe că fiecare duminică reamintind Ziua Învierii, recomandă ca aceeași grijă să fie dovedită mereu. Anul în curs, ca Omagial Euharistic (Spovedanie și Împărtășanie) în Patriarhia Română, dă puțința stăruirii în aceasta. În plus și ca an comemorativ al Sfinților Brâncoveni, amintind jertfa lor, îmbie gândul că exemplul pe care aceasta îl

dă este luat din cea de pe Golgota, spre a avea răsplata biruința în Hristos Cel Înviat. Ea se înscrie în istoria Bisericii ca o contribuție semnificativă a Ortodoxiei românești atât la unitatea creștinilor, cât și a lumii. În continuarea gândului, de subliniat că, la începutul Postului, anume între 6 - 9 martie, acest an, la Patriarhia Ecumenică din Fanar, s-a ținut Sinaxa Întâistătorilor Bisericii Ortodoxe, la care a participat și delegația română, în frunte cu Preafericitul Părinte Daniel, Patriarhul României, scopul urmărit fiind pregătirea Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe. Locul desfășurării este cel al vechiului Constantinopol, unde acum trei sute de ani s-a întâmplat și martiriul Sfântului Voievod Constantin cu fiii săi, Constantin, Ștefan, Radu și Matei și sftencul Ianache. Spre cinstea lor au dat exemplul de jertfelnicie pentru Biserică și Patrie. În toate sfintele locașuri, Sfânta masă sau prestolul reprezintă altarul pe care se aduce mereu jertfa Crucii, odinioară sângeroasă, iar acum nesângeroasă, pentru toate căderile omenești spre ridicarea și moștenirea Împărăției cerești. Împrejurul ei, ca la o slujire îngerească, sfințiții slujitori primesc Sfânta Împărtășanie, dându-o apoi și credincioșilor înaintea ușilor centrale ale iconostasului, ce închipuiesc pe cele ale cerului. Acum toată suflarea ia aminte la îndemnul dumnezeieștii Liturghii: "Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați" și ca o adevărire a participării la realitatea Tainei la chinonicul: "Trupul lui Hristos primiți și din izvorul cel fără de moarte gustați, Aliluia," neuitându-se nici versul psalmistului "Mărturisiiți-vă Dumnezeului ceresc; că în veac este mila Lui"[20]. Cuvântul de învățătură tradițional al Sfântului Ioan Gură de Aur pentru praznicul de azi îndeamnă: "Gustați toți din ospățul credinței; împărtășiți-vă toți din bogăția bunătății. Să nu se plângă nimeni de lipsă, că s-a arătat împărăția cea de obște..." Așa se dobândește chezășia, că veacul de acum se deschide spre veșnicie, credincioșii cu adâncă smerenie rostind rugăciunea: "O, Paștile cele mari și preasfințite Hristoase! O, Înțelepciunea și Cuvântul și Puterea lui Dumnezeu. Dă-ne nouă să ne împărtășim cu Tine, mai adevărat, în ziua cea neînserată a Împărăției Tale"[21]. Dorind unii altora tot binele de slăvite sărbători, toți fiii duhovnicești se înfățișează la ospățul Împărăției Cerești în haina sufletului luminată de lumina Celui ce cu adevărat a înviat și Căruia se cuvine mărirea cu Tatăl și Sfântul Duh în veci. Amin.

Al vostru, către Domnul rugător și de tot binele doritor,

† **Timotei**
Arhiepiscopul Aradului

† LUCIAN,
DIN MILA LUI DUMNEZEU
EPISCOP AL CARANSEBEȘULUI

Iubitului cler, cinului monahal și dreptcredincioșilor creștini, har, binecuvântare, bucurie și pace de la Dumnezeu nostru în Treime lăudat – Tatăl, Fiul și Sfântul Duh

HRISTOS A ÎNVIAT!

«Adevărat, adevărat zic vouă, dacă nu veți mânca trupul Fiului Omului și nu veți bea sângele Lui, nu veți avea viață în voi. Cel ce mănâncă trupul Meu și bea sângele Meu are viață veșnică, și Eu îl voi învia în ziua cea de apoi» (Ioan VI, 53-54).

Iubiți fii ai Învierii,

Mărețul Praznic al Învierii Domnului ne este și în acest an, ca de fiecare dată, călăuză, dreptar și împlinire a vieții noastre în Hristos. Este călăuză pentru sufletul care s-a curățit prin harul Sfintei Taine a Spovedaniei, este dreptar pentru cei ce s-au învrednicit de harul pocăinței și este împlinire și înviere a sufletelor curățite prin Sfânta Euharistie – împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului. Întreaga spiritualitate a Bisericii noastre ne asigură că în aceste exigențe ale vieții creștine se întrezărește și se găsește calea spre Învierea Domnului, cea care a adus înviere și viață veșnică întregului neam omenesc. Iar semnul cel mai evident al învierii noastre în Hristos este primirea Sfintei Taine a Împărtășaniei sau a Euharistiei.

Dreptmăritori creștini și creștine,

Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinilor, arată cu multă claritate legătura dintre Înviere și Euharistie, legătură ce se realizează în Biserică. Prin toată activitatea Sa pământească, prin jertfa pe cruce, învierea din morți și prin înălțarea la cer, Hristos a întemeiat corabia mântuitoare a Bisericii. Duhul Sfânt a împlinit-o la Cincizecime, iar continuitatea prezenței dumnezeiești în ea o asigură Euharistia. Altfel spus, Împărtășania sau Trupul și Sângele Domnului din Liturgia Bisericii actualizează mereu Învierea și lucrarea lui Hristos în oameni. Tocmai de aceea Sfântul Ioan Evanghelistul, teologul Noului Testament, surprinde atât de bine sensul cuvintelor pe care Mântuitorul Hristos

le-a adresat oamenilor în Capernaum, după săvârșirea minunii înmulțirii pâinilor: „Adevărat, adevărat zic vouă: Nu Moise v-a dat pâinea cea din cer; ci Tatăl Meu vă dă din cer pâinea cea adevărată. Căci pâinea lui Dumnezeu este cea care se coboară din cer și care dă viață lumii. Deci au zis către El: Doamne, dă-ne totdeauna pâinea aceasta. Și Iisus le-a zis: Eu sunt pâinea vieții; cel ce vine la Mine nu va flămânzi și cel ce va crede în Mine nu va înseta niciodată. Dar am spus vouă că M-ați și văzut și nu credeți. Tot ce-Mi dă Tatăl, va veni la Mine; și pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară; Pentru că M-am coborât din cer, nu ca să fac voia Mea, ci voia Celui ce M-a trimis pe Mine. Și aceasta este voia Celui ce M-a trimis, ca din toți pe care Mi i-a dat Mie să nu pierd nici unul, ci să-i înviez pe ei în ziua cea de apoi” (Ioan VI, 32-39).

Textul Sfântului Ioan Teologul ne descoperă adevăratul sens al jertfei și învierii lui Hristos. Euharistia, Trupul și Sângele Domnului, este cea care întrește și desăvârșește comuniunea Bisericii în Hristos cel înviat. Astfel, „comuniunea nu este doar o dimensiune individuală verticală, ci o dimensiune comunitară [...] ea își întemeiază unitatea pe persoana lui Hristos, pe împărtășirea cu Trupul și Sângele Său”[1].

Comuniunea euharistică este forma cea mai înaltă de urmare a lui Hristos. În Biserică, prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului, ne unim cu Hristos cel Înviat, al cărui trup îndumnezeit se unește cu fiecare credincios. Și pentru că Dumnezeu se face prezent în toți cei care se împărtășesc, Euharistia devine nu doar unire cu Hristos, ci și unire și unitate cu toți cei care gustă din Potir[2]. În acest mod, Învierea lui Hristos se dovedește temelie a Euharistiei și, implicit, temelie a Bisericii. Observăm că prin împărtășirea cu Trupul și Sângele Domnului suntem ridicați la contemplarea Dumnezeului nostru Unul în Treime, la cunoașterea Lui și unirea cu El. După rânduiala liturgică, Euharistia se aduce întru Dumnezeu Fiul, către Dumnezeu Tatăl și se împlinește în Dumnezeu Sfântul Duh. De aceea, „Euharistia este izvorul veșnic viu și de viață făcător al cunoașterii de către Biserică a Preasfintei Treimi [...] o recunoaștere permanentă, o întâlnire, o trăire, și de aceea, o părtășie a Vieții veșnice”[3]. În acest fel sublim, Hristos este „pâinea care s-a coborât din cer pentru viața lumii,” iar Învierea este evenimentul care a arătat în mod explicit că rostul oamenilor se desăvârșește în comuniunea euharistică.

Iubiți credincioși din Biserica Domnului Hristos,

Cel mai evident exemplu al acestei afirmații este întâlnirea Domnului cu ucenicii Luca și Cleopa, în drumul lor spre Emaus (Luca XXIV, 13-35). Aceștia, deși au mers pe cale cu Hristos cel ridicat din mormânt, deși au fost uimiți de cuvintele Lui minunate, nu L-au cunoscut până la „frângerea pâinii”, când au gustat din Trupul și Sângele Domnului Hristos Cel Înviat. În același moment al frângerii pâinii s-au deschis ochii lor duhovnicești, căci Hristos S-a făcut

nevăzut ochilor trupești, pentru a Se face cunoscut în pâinea euharistică. Această relatare biblică relevă că Euharistia nu este numai anamneză sau aducere aminte și pomenire a vieții, morții și Învierii lui Hristos, ci depășește acest stadiu către cunoașterea cea adevărată a lui Dumnezeu și chiar este obligatorie pentru o trăire creștină. La Cina cea de Taină, Hristos a poruncit să se săvârșească Euharistia sau Taina Trupului și Sângelui Său spre pomenirea Sa, dar și spre stabilirea unei comuniuni cu El. De aceea roadele împărțirii din Potirul lui Hristos sunt sfințenia, nestrucăciunea și viața veșnică[4]. Sfântul Ioan de Kronstadt arată că slujba Sfintei Liturghii, rânduială în cadrul căreia se săvârșește Euharistia, este cel mai mare lucru de pe pământ. În ea „se închipuie și se săvârșește cea mai mare Taină a iubirii lui Dumnezeu față de neamul omenesc – unirea lui Dumnezeu cu oamenii prin întrupare, prin dumnezeiasca Sa învățătură, prin pătimire, moarte, îngropare și înviere – Taina înnoirii și îndumnezeirii omenității, Taina unirii oamenilor cu Dumnezeu prin împărțirea cu Trupul și Sângele Lui”[5].

Ducând și mai departe această cugetare, Sfântul Grigore de Nyssa arată necesitatea Trupului și Sângelui Domnului din Euharistie pentru omul cel căzut în păcat și pentru ca acesta să poată restabili legătura cu Dumnezeu. El afirmă că „după ce am gustat odată din stricăciunea însăși a firii, avem nevoie de Cel care pe toate le unește, pentru ca, odată luând în noi acest leac, să alunge influența primejdioasă a otrăvirii de mult timp înrădăcinată în trupul nostru. Ce leac poate fi acesta? Nu altul decât Trupul minunat care a biruit moartea și care s-a făcut izvor al vieții noastre”[6].

Iată de ce Mântuitorul a vorbit oamenilor despre pâinea lui Dumnezeu cea care se coboară din cer și care dă viață lumii: „Pâinea care se coboară din cer este aceea din care, dacă mănâncă cineva, nu moare. Eu sunt pâinea cea vie, care s-a pogorât din cer. Cine mănâncă din pâinea aceasta viu va fi în veci. Iar pâinea pe care Eu o voi da pentru viața lumii este trupul Meu” (Ioan VI, 50-51).

Viața câștigată prin Euharistie și-a arătat adevărata ei plenitudine după ce Hristos a înviat ridicându-se din morți și a suit la cer firea omenească pe care și-a asumat-o prin întrupare. Literatura patristică consemnează că motivul acestei ridicări a firii umane la Dumnezeu nu a fost acela de a se aduce pe Sine Tatălui, pentru că fiind Fiul al Tatălui nu a fost lipsit de El, ci pentru a-i duce pe oameni la vederea Tatălui și a-i așeza din nou în legătura comuniunii cerești. În Hristos dobândim în acest mod posibilitatea de a veni în fața lui Dumnezeu, ca unii ce suntem sfințiți[7]. În duhul acestui adevăr, împărțirea cu Sfintele Taine din Liturghia Bisericii devine gustarea din Pâinea vie care s-a coborât din cer și care ne duce și pe noi în ceruri prin gestul cuminecării.

Cinstiți frați creștini,

Anul Domnului 2014 a fost rânduit de Sfântul Sinod al Bisericii noastre ca „Anul omagial euharistic (al Sfintei Spovedanii și al Sfintei Împărtășanii)” și „Anul comemorativ al Sfinților Martiri Brâncoveni”. De aceea, în mod deosebit, trebuie accentuat faptul că Euharistia este de la început și până la sfârșit o jertfă asupra pâinii și a vinului, o jertfă care duce la înviere și viață veșnică. Jertfa martirilor este și ea aducătoare de înviere, pentru că sufletele celor morți în apărarea dreptei credințe au parte de înviere și sunt așezate în împărăția cerurilor. Sfânta Liturghie este o perpetuă pomenire a activității lui Hristos, a jertfei Domnului pe Cruce, a morții și a pogorării Sale la iad. Momentul împărtășirii cu Trupul și Sângele lui Hristos aduce în actualitate evenimentul Învierii, pentru că unirea cu Dumnezeu prin Pâinea și Vinul euharistic este arvuna învierii spre viața veșnică. Această viață nu își dobândește esența din semințe și din rodul pomilor (cf. Facere I, 29), ci din Dumnezeu și din comuniunea cu El. De aceea, Mântuitorul Iisus Hristos – întrupându-Se în lume – „S-a numit pe Sine «Pâinea lui Dumnezeu care coboară din cer și dă viață lumii» (Ioan 6, 33) [...] El este Viața și de aceea este hrană. El aduce această viață ca jertfă «pentru toți și pentru toate», spre a ne face pe toți părtași Vieții Sale – Vieții noi, a creației noi – și a ne arăta în primul rând nouă că suntem Trupul lui Hristos” [8].

Sfântul Nicolae Cabasila, cel mai mare exeget al Sfintei Liturghii, ne arată că în vechime, după rânduiala Legii, oamenii „aduceau ca jertfă pârga roadelor și a turmelor lor ... Noi însă aducem lui Dumnezeu ca daruri pâine și vin ca pe o pârgă a vieții noastre... Căci pâinea și vinul alcătuiesc hrana omului, prin care se întreține viața trupească. Iar viața nu numai că se susține prin hrană, dar e și simbolizată prin ea. ... Domnul a poruncit să se dea mâncare unui mort pe care-l înviiase (Luca 8,55), ca să arate viața prin hrană. Așa încât nu e nimic nefiresc dacă, aducând prinos de hrană, socotim că aducem ca prinos însăși viața noastră... Întrucât darul ce ni se dă în schimb este viață, urmează că și darul nostru trebuie să fie oarecum viață... El Însuși ne-a poruncit să aducem ca dar pâine și vin și tot el ne dăruiește, în schimbul acestora, pâinea cea vie (Ioan 6,51) și paharul vieții celei veșnice” [9].

Vedem că Pâinea ce ni se oferă nouă în Liturghie nu este doar o închipuire a Trupului Domnului, ci este însuși Trupul care s-a zămislit de la Duhul Sfânt, s-a născut din Fecioară, a vestit împărăția vieții veșnice, a fost îngropat, a înviat a treia zi, s-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui, iar după accepția Sfântului Ioan Evanghelistul, Trupul care s-a pogorât din cer [10].

Această viață vie și veșnică pe care ne-o oferă Hristos în Euharistie a început în ziua Învierii, prima zi a săptămânii. Viața nouă a început să strălucească din mormânt. Duminica Învierii a fost prima zi a noii împărății, începutul vieții înviate, peste care moartea nu stăpânește. Această zi a devenit ziua Euharistiei

ca mărturie a Învierii Domnului, „ziua comunicării către Biserică a acestei vieți noi”[11]. Euharistia, ca Taină a Bisericii este „prezența Domnului înviat și slăvit în mijlocul a ceea ce este al Său, în mijlocul acelora care constituie Biserica și care sunt deja nu din această lume, ci părtași ai noii vieți... Ziua Euharistiei este ziua actualizării sau manifestării în timp a zilei Domnului ca Împărăție a lui Hristos”[12].

Iată cât de frumos se arată legătura dintre Euharistie, ca „pâine a vieții, care s-a coborât din cer”, Înviere și Biserică și iată cât de minunate sunt darurile liturghiei pascale și ale tuturor liturghiilor ce s-au săvârșit și se vor săvârși până la sfârșitul veacurilor.

Cei ce s-au învrednicit de Sfintele Taine ale Spovedaniei și Împărtășaniei și au pregustat din viața cea veșnică au văzut că Biserica e un cer pământesc, în care locuiește Dumnezeu și care reproduce răstignirea, îngroparea și învierea lui Hristos[13]. Cei care încă așteaptă unirea cu Hristos Cel Înviat în Taina Euharistiei să nădăjduiască acum, în ceas de praznic, că nevoia lor spre viață veșnică se va împlini curând.

Tuturor celor care sunteți fii ai Bisericii lui Hristos, Vă dorim o viață cu binecuvântare cerească, iar sărbătoarea Învierii Domnului să Vă aducă mult folos duhovnicesc.

Al vostru, de tot binele doritor,

†**Lucian,**
Episcopul Caransebeșului

Note

[1] Jean Claude LARCHET, *Biserica, Trupul lui Hristos. 1. Natura și structura Bisericii*, București, Editura Sophia, 2013, p. 15.

[2] *Ibidem*, p. 34.

[3] Alexander SCHMEMANN, *Euharistia – Taina împărăției*, București, Editura Anastasia, 1993, p. 171.

[4] SFÂNTUL IOAN DIN KRONSTADT, *Liturghia – cerul pe pământ. Cugetări mistice despre Biserică și cultul divin ortodox*, ediția a II-a, Sibiu, Editura Deisis, 2002, p. 183.

[5] *Ibidem*, p. 160.

[6] SFÂNTUL GRIGORIE DE NYSSA, *Marele cuvânt catehetic*, traducere de pr. prof. Teodor Bodogae, în Colecția „Părinți și Scriitori Bisericești”, vol. XXX, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998, p. 338-339.

[7] Pr. prof. Dumitru STĂNILOAE, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia ortodoxă*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 2004, p. 36.

[8] A. SCHMEMANN, *op. cit.*, p. 229.

[9] SFÂNTUL NICOLAE CABASILĂ, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, ediția a II-a, București, Editura Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, 2011, p. 17-19.

[10] *Ibidem*, p. 60-61.

[11] Alexander SCHMEMANN, *Introducere în teologia liturgică*, București, Editura Sophia, 2002, p. 128.

[12] *Ibidem*, p. 130.

[13] SFÂNTUL GHERMAN, arhiepiscopul Constantinopolului, *Relatare și viziune despre biserică și Liturghie – variantă amplifiată și interpolată*, în *De la Dionisie Areopagitul la Simeon al Tesalonicului. Integrala comentariilor liturgice bizantine*, Sibiu, Editura Deisis, 2011, p. 447.